

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Хабло Олександр
foi+request-127419-@minjust.gov.ua

У зв'язку з Вашим запитом на інформацію від 29.04.2024, зареєстрованим в Мін'юсті 29.04.2024 за № ПП-Х-2742, повідомляється таке.

Щодо відступу від зобов'язань за Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція)

Відповідно до статті 15 Конвенції під час війни або іншої суспільної небезпеки, яка загрожує життю нації, будь-яка Висока Договірна Сторона може вживати заходів, що відступають від її зобов'язань за цією Конвенцією, виключно в тих межах, яких вимагає гострота становища, і за умови, що такі заходи не суперечать іншим її зобов'язанням згідно з міжнародним правом. Будь-яка Висока Договірна Сторона, використовуючи це право на відступ від своїх зобов'язань, у повному обсязі інформує Генерального секретаря Ради Європи (далі - РЄ) про вжиті нею заходи і причини їх вжиття.

Тобто, вищевказана стаття надає Договірним Державам, за виняткових обставин, можливість обмеженого і контрольованого відступу від своїх зобов'язань із забезпечення певних прав і свобод, передбачених Конвенцією.

Як зазначається в роз'ясненні до ст. 15 Конвенції відступ від зобов'язань не обов'язково є визнанням того, що Держава не зможе гарантувати права, закріплені в Конвенції. Заявляючи про відступ від зобов'язань, Договірна Держава зазвичай зазначає, що заходи, яких вона вживає, можуть передбачати відступ від її зобов'язань за Конвенцією.

При цьому, слід зазначити, що повідомлення саме по собі не запроваджує надзвичайні заходи, а є лише засобом інформування РЄ про можливість їх запровадження відповідно до національного законодавства Високої Договірної Сторони Конвенції.

Основна мета інформування Генерального секретаря РЄ полягає в тому, що відступ від зобов'язань стає публічним.

Вимога повідомляти Генерального секретаря РЄ про вжиті заходи і причини для такого вжиття виконується шляхом написання листа і прикріплення копій правових документів, згідно з якими запроваджуються надзвичайні заходи.

Щодо відступу, здійсненого Україною, та відповідних нормативно-правових актів, норми яких зумовили таку необхідність

У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану» було прийнято Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», згідно з яким воєнний стан введено з 05:30 24.02.2022.

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 68194/ПІ-Х-2742/12.3 від 03.05.2024

Підписувач Сугак Людмила Петрівна

Сертифікат 382367105294AF970400000F08B0100E9868B01

Дійсний з 18.10.2023 15:57:49 по 05.07.2024 10:40:12

Указ Президента набрав чинності одночасно з набранням чинності Законом України від 24.02.2022 № 2102 «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні».

Статтею 3 вищевказаного Указу Президента України встановлено, що в зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30 – 34, 38, 39, 41 – 44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України від 12.05.2015 № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану».

Вищевказаними статтями Конституції, щодо яких може бути застосоване обмеження, гарантується недоторканність житла (ст. 30); таємниця листування, телефонних розмов, іншої кореспонденції (ст. 31); невтручання в особисте і сімейне життя (ст. 32); свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати та повертатися на територію України (ст. 33); право на свободу думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань, а також право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію (ст. 34); право брати участь в управлінні державними справами, референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, рівний доступ до державної служби (ст. 38); право проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, а також право на страйк (ст.ст. 39, 44); право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю (ст. 41); право на підприємницьку діяльність (ст. 42); право на освіту (ст. 53).

Відповідно до частини першої статті 8 Закону України від 12.05.2015 № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану» на території, де введено воєнний стан, військове командування в межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, передбачених указом Президента України про введення воєнного стану, може запроваджувати та здійснювати в межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, передбачених указом Президента України про введення воєнного стану, заходи правового режиму воєнного стану, до яких, зокрема, віднесено:

- примусово відчужувати майно, що перебуває у приватній або комунальній власності для потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану в установленому законом порядку та видавати про це відповідні документи встановленого зразка;

- запроваджувати у визначеному порядку комендантську годину (заборону перебування у певний період доби на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень);

- встановлювати у визначеному порядку особливий режим в'їзду і виїзду, обмежувати свободу пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також рух транспортних засобів;

- проводити у визначеному порядку огляд речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян, за винятком обмежень, встановлених Конституцією України;

- забороняти проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів;

- встановлювати у визначеному порядку заборону або обмеження на вибір місця перебування чи місця проживання осіб на території, на якій діє воєнний стан;

- забороняти громадянам, які перебувають на військовому або спеціальному обліку змінювати місце проживання (місце перебування) без дозволу військового комісара або керівника відповідного органу;

- встановлювати для фізичних і юридичних осіб військово-квартирну повинність.

Можливість застосування вищевказаних заходів згідно з національним законодавством зумовили необхідність інформування Генерального Секретаря РЄ про відступ від ряду зобов'язань за Конвенцією.

Також вважаємо за доцільне наголосити, що інформування Генерального Секретаря РЄ відповідно до статті 15 Конвенції здійснюється періодично, починаючи з 2015 р. у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України.

Правом на відступ від зобов'язань за Конвенцією, на практиці користувалося багато країн, наприклад, Великобританія – у зв'язку із надзвичайним станом через терористичну загрозу; Туреччина, Вірменія та Азербайджан – у зв'язку з воєнним станом; Естонія, Латвія, Румунія, Грузія та Франція – у зв'язку з надзвичайним станом через пандемію COVID-2020, а також Молдова – у зв'язку з надзвичайним станом, запровадженим через війну на території України.

Щодо копії заяви про відступ, направленої до РЄ

Безпосереднє направлення відповідних заяв до РЄ щодо відступу здійснюється Міністерством закордонних справ України шляхом направлення вербальних нот, з огляду на що та з урахуванням частини третьої статті 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації» Ваш запит надіслано МЗС для розгляду та надання відповіді в межах компетенції.

**Заступник Міністра юстиції
з питань європейської інтеграції**

Людмила СУГАК